

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2016 r.

Pozycja 314

POSTANOWIENIE

z dnia 7 kwietnia 2016 r.

Sygn. akt Ts 388/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Tuleja
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. z siedzibą w K. i A.Z. w sprawie zgodności:

art. 493 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz.101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 grudnia 2015 r. (data nadania) Sp. z o.o. z siedzibą w K. i A.Z. (dalej: skarżący) zakwestionowali zgodność art. 493 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.poz.101, ze zm.; dalej: kpc) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 77 ust. 2 Konstytucji. Przepis ten skarżący zaskarżyli „w zakresie, w jakim wprowadzając do procedury cywilnej tzw. prekluzję sądową, stanowi podstawę do pominięcia przez sąd orzekający w sprawie – niezgłoszonych w zarzutach od nakazu zapłaty – wniosków dowodowych”.

Skarga została wniesiona w związku z następującą sprawą. Sąd Okręgowy w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.) we wrześniu 2011 r. wydał nakaz zapłaty w stosunku do skarżących. Wyrokiem z września 2013 r. nakaz został utrzymany w mocy. Skarżący wnieśli apelację od tego wyroku. Została ona oddalona przez Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z marca 2014 r. Od tego wyroku skarżący wnieśli skargę kasacyjną, którą Sąd Najwyższy oddalił wyrokiem z maja 2015 r. Sąd Najwyższy uznał, że zarzuty dotyczące oddalenia wniosku dowodowego skarżących choć były uzasadnione, to nie były skuteczne, ponieważ mimo błędnego uzasadnienia, stanowisko sądów niższych instancji odpowiada prawu. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, oddalenie wniosku o przesłuchanie świadka należało uznać za zasadne z innych przyczyn niż wskazały sądy niższych instancji. Zdaniem SN dowód ten został zgłoszony po terminie do wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, a zatem w świetle art. 493 § 1 kpc był spóźniony.

Skarżący wskazują, że orzeczeniem, z którym wiązą naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw, jest wyrok Sądu Najwyższego z maja 2015 r. Trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej należało zatem liczyć od doręczenia im tego wyroku – dopiero bowiem Sąd Najwyższy zastosował kwestionowany art. 493 § 1 kpc. Przepis ten stał się, jak podkreślają skarżący, przyczyną oddalenia ich skargi kasacyjnej. W przekonaniu skarżących art. 493 § 1 kpc narusza prawo do rzetelnej i sprawiedliwej procedury sądowej (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zamyka drogę sądową (art. 77 ust. 2 Konstytucji). Według skarżących przepis ten nie gwarantuje stronom postępowania sądowego realizacji praw materialnych ani nie zapewnia im równorzędnych instrumentów procesowych oraz możliwości przedstawienia przed sądem swoich racji. Skarżący uważają, że zakwestionowany przepis uniemożliwił im przedstawienie dowodu i swojej argumentacji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać wiele przesłanek jej dopuszczalności, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Po pierwsze, zaskarżony przepis musi być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący powinien uprawdopodobnić naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze. Po trzecie, źródłem tego naruszenia musi być normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia skarżący powinien określić w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia powyższe przesłanki, a także wymagania określone w art. 64-66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK) i czy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o TK.

W myśl zakwestionowanego art. 493 § 1 kpc: „Pismo zawierające zarzuty wnosi się do sądu, który wydał nakaz zapłaty. W piśmie pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości, czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy oraz okoliczności faktyczne i dowody. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w zarzutach bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności”.

W wyroku, z wydaniem którego skarżący wiązą naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw, Sąd Najwyższy ustalił, że pismo procesowe zatytułowane „uzupełnienie zarzutów” skarżący złożyli „już po upływie terminu do wniesienia zarzutów i w żaden sposób nie wyjaśnili przyczyn zgłoszenia tego wniosku dowodowego po terminie”.

W związku z powyższym Trybunał zwraca uwagę na to, że badanie zgodności z Konstytucją zakwestionowanego przepisu musiałoby się odbyć z uwzględnieniem przewidzianej w nim możliwości późniejszego zgłoszenia dowodów (np. w dalszym piśmie procesowym, jak w sprawie skarżących), jeśli zachodzą okoliczności usprawiedliwiające niezgłoszenie tego dowodu wcześniej albo nie spowoduje to zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Jak wynika wprost z zaskarżonego przepisu, strona zgłaszająca taki dowód musi uprawdopodobnić powyższe okoliczności. Zaskarżony przepis nie uniemożliwia zatem zgłoszenia dowodów po upływie terminu do wniesienia zarzutów, lecz uzależnia to zgłoszenie od spełnienia wskazanych wyżej przesłanek.

Trybunał podkreśla, że oddalenie wniosku dowodowego skarżących wynikało z nieprzedstawienia przez nich w piśmie zatytułowanym „uzupełnienie zarzutów” żadnego wyjaśnienia, dlaczego zgłosili ten wniosek dowodowy dopiero po upływie terminu

do wniesienia zarzutów. Przyczyną zarzucanego w skardze naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw jest zatem zaniechanie samych skarżących.

Trybunał przypomina, że do jego kompetencji należy ocena hierarchicznej zgodności norm prawnych. Jeżeli przyczyną naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego nie jest akt stanowienia prawa, lecz zachowanie samego skarżącego (lub akt stosowania prawa), to merytoryczne rozpoznanie skargi jest niedopuszczalne. Dlatego też przy rozpatrywaniu skargi szczególną uwagę należy zwrócić uwagę na wykazanie przez skarżącego należytej dbałości o własne interesy (zob. postanowienie TK z 28 maja 2013 r., Ts 120/12, OTK ZU nr 6/B/2013, poz. 578). Trybunał wielokrotnie podkreślał, że skarga nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań popełnionych w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie (zob. postanowienia TK z 23 listopada 2009 r., Ts 41/09, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 43; 18 września 2012 r., Ts 207/10, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 23; 24 lutego 2014 r. i 18 marca 2015 r., Ts 289/13, OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 135 i 136).

Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że nieprzedstawienie przez skarżących w piśmie zatytułowanym „uzupełnienie zarzutów” uzasadnienia dla późniejszego zgłoszenia dowodu, uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie skargi.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.